

Dode hoek

Doelgroep

2e graad

Lesdoelen

De leerlingen

- kunnen als voetganger een veilige plaats kiezen op de stoep als er een groot voertuig op de rijbaan staat (ter hoogte van de stuurcabine aan de huizenkant).
- beseffen dat ze, vooraleer ze de rijbaan oversteken, als voetganger rechtstreeks oogcontact moeten maken met een bestuurder die wil afslaan.

Materiaal

- werkblad voor elke leerling
- potjes, kegels of stoepkrijt
- enkele fietsen

Les

Beginsituatie

Leerlingen leren in deze les hoe ze zich als voetganger veilig moeten gedragen in de buurt van grote voertuigen. Waar kan je het best gaan staan? Hoe weet je zeker dat de bestuurder je gezien heeft? Veel dodehoekongevallen gebeuren wanneer een voertuig rechts afslaat. Oogcontact speelt hier een belangrijke rol dus daar besteden we extra aandacht aan.

Startfase

Herhaling lesdoelen 1e graad. De leerlingen:

- beseffen dat ze als voetganger niet altijd gezien worden door een bestuurder van een groot voertuig. (Bv. als oogcontact maken niet mogelijk is of de bestuurder afgeleid is.)
- maken zich als voetganger zichtbaar voor een bestuurder van een groot voertuig door opvallende kledij te dragen, rechtstreeks oogcontact te maken/zoeken met de bestuurder, het rechtstreekse oogcontact te bevestigen (bv. zwaaien).

Vertel nog niets over het onderwerp van de les en laat de leerlingen de eerste opdracht van het werkblad maken.

Stel nadien de volgende vragen:

- Waarover denk je dat deze les gaat?
 - opvallende kledij te dragen
 - dode hoek
- Wie kan uitleggen wat dat is?
 - een dode hoek is elke plek in de buurt van een voertuig waar een chauffeur jou niet kan zien staan.
- Welke voertuigen zouden er allemaal een dode hoek hebben?
 - alle voertuigen, al hebben ze niet allemaal evenveel dode hoeken en zijn die niet allemaal even groot.
- Zou jij als fietser ook een dode hoek hebben?
 - ja, want je kan niet zien wat er achter jou gebeurt.

Verwerkingsfase

De leerlingen maken per 2 de oefeningen bij opdracht 2. Bij elke oefening overleggen ze en geven ze hun mening aan hun medeleerling. Als ze hiermee klaar zijn, zet je telkens 2 groepjes bij elkaar.

Ze bespreken nu met elkaar wat iedereen heeft ingevuld en wisselen van gedachten bij verschillende antwoorden. Ga zelf eens bij alle groepjes langs en stuur bij.

Stel daarna de volgende vragen:

- Hoe weet je of een chauffeur jou gezien heeft?
 - door oogcontact te maken
- Kan je altijd oogcontact maken met een chauffeur?
 - nee
- Waarom niet?
 - je kan de chauffeur niet altijd zien door zijn zitpositie, de chauffeur is soms met andere dingen bezig (afleiding), de chauffeur kijkt niet altijd naar jou

- Waardoor kan een chauffeur afgeleid zijn?
→ gsm, radio, passagiers, andere weggebruikers ...
- Langs welke kant kan je dan het best op het voetpad staan?
→ de huizenkant

Een tip bij dodehoeksituaties: probeer om langs alle kanten van een groot voertuig steeds minstens 3 meter afstand te houden.

Maar hoe ver is dat juist, 3 meter? Vraag je leerlingen of ze die afstand met iets kunnen vergelijken. Laat inschatten hoe ver 3 meter is, en meet het daarna na. Maak de 3 meter ook op andere manieren visueel. Dat kan door de tegels van de vloer in de klas/gang te tellen, door enkele latten achter elkaar te leggen, de sportramen in de turnzaal te tellen, enkele banken tegen elkaar te schuiven, ...

TIP

Je kan het aan de huizenkant blijven met je leerlingen inoefenen bij elke verplaatsing die je maakt.

Bv.:

- Laat je leerlingen zich verplaatsen naar de turnzaal, eetzaal, ICT-lokaal, ... terwijl ze zo veel mogelijk één hand op een muur houden.
- Ga naar de speelplaats en neem een lang touw mee. Laat twee leerlingen het touw op de grond
- (ongeveer een meter van de muur) heen en weer bewegen als een slang. De overige leerlingen wandelen het touw voorbij langs de muur zonder erdoor geraakt te worden.
- Bij verplaatsingen buiten de school laat je hen steeds goed aan de huizenkant stappen en duid je dat ook.

Oefenen op de speelplaats:

Ga met de klas naar de speelplaats en maak een kruispunt naar het voorbeeld op de foto. Laat enkele leerlingen hun fiets halen. Als alles klaarstaat, verdeel je de groep in 3.

De groep van de bestuurders bestaat uit fietsers en chauffeurs (zij kunnen eventueel een ring vasthouden als stuur zoals op de foto). Zij rijden telkens rechts op de rijbaan en rijden over het kruispunt. Ze mogen zelf kiezen of ze afslaan of rechtdoor rijden, maar moeten dat wel aangeven door hun arm uit te steken of hun 'richtingaanwijzers' te gebruiken.

De voetgangers verplaatsen zich individueel over het voetpad. Als ze aan het kruispunt komen, kijken ze goed in alle richtingen om te zien of er bestuurders aankomen. Er zijn geen zebrapaden dus moeten zij voorrang geven aan de bestuurders voor ze oversteken. Je kan ook enkele zebrapaden tekenen aan het kruispunt, waardoor de voorrangregels veranderen.

De observatoren kijken goed naar het gedrag van de voetgangers. Nadat alle voetgangers een aantal keer het kruispunt hebben overgestoken, verzamel je heel de groep. De observatoren vertellen welke goede en/of foute dingen ze gezien hebben. Vul aan indien nodig. Zorg ervoor dat de voetgangers goed communiceren met de bestuurders tijdens de oefening. Daarna laat je de groepen wisselen zodat iedereen uiteindelijk elke rol heeft gehad en voldoende oogcontact heeft kunnen oefenen.

Let op acties

De voetganger

1. stopt aan de stoeprand;
2. kijkt meerdere keren links, rechts, voor en achter;
3. steekt recht over als de rijbaan veilig is;
4. blijft opletten tijdens het oversteken;
5. stapt goed door, maar rent niet.

Stel de volgende vragen om het gesprek te sturen:

- Hoe wist je wanneer je kon oversteken?
→ **kijken in alle richtingen**
- Hoe wist je of een bestuurder ging stoppen om jou over te laten?
→ **oogcontact**
- Hoe gaf een bestuurder aan dat hij jou ging laten oversteken?
→ **teken geven (vb: hand opsteken)**
- Op welke manier kan je een bestuurder hiervoor bedanken?
→ **hand, duim opsteken**

Eindfase

Zoek een straat in de schoolomgeving waar voertuigen moeten afslaan. Ga met je leerlingen op een veilige plaats staan (bij voorkeur aan de rechterkant) en laat hen observeren. Geef de leerlingen de opdracht om oogcontact te maken met de bestuurders. Als er grote voertuigen moeten afslaan, laat hen dan extra op de bocht van de achterwielen letten.

Laat ze achteraf over deze ervaring vertellen.

- Maakten veel bestuurders met jou oogcontact?
- Deden ze dat voor of nadat ze afsloegen?
- Kon jij de hele tijd met hen oogcontact houden? Waarom wel/niet? (je kan de chauffeur niet altijd zien zitten)
- Waardoor keken chauffeurs niet naar jou? (de chauffeurs kunnen jou niet heel de tijd zien staan, chauffeurs moeten ook andere dingen in het oog houden, chauffeurs zijn soms afgeleid en met andere dingen bezig, ...)
- Wat doe je als je geen oogcontact kan maken? (op een veilige plaats gaan staan en het voertuig eerst laten vertrekken)
- Wat merkte je op wanneer een groot voertuig moest afslaan? (de achterwielen draaien korter af)
- Waar kan je het best gaan staan als je komt aangereden met de fiets en er staat een vrachtwagen voor jou? (rechts achter het voertuig)